

RAQAMLI TA'LIMNING FALSAFIY-METODOLOGIK MASALALARI.

Shukurova D.X.

Sh.Rashidov nomidagi SamDU
mustaqil izlanuvchisi

Annotatsiya

Ushbu maqola raqamli jamiyat va raqamli ta'lim jarayonlarining ijtimoiy hayotga ta'siri masalasi yoritilgan. Falsafa va pedagogika sohalarida raqamli ta'lim keng ilmiy-nazariy tadqiq etilmoqda. Raqamli jamiyatda ko'plab sohalarning raqamlashuvi kechayotgani yoritilgan.

Kalit so'zlar: raqamlashtirish, raqamli ta'lim, raqamli jamiyat, kompyuter, virtual olam, tadqiqot.

Abstract

This article covers the impact of digital society and digital educational processes on social life. Digital education is widely studied in the fields of philosophy and pedagogy. It was highlighted that many areas are being digitized in the digital society.

Key words: digitization, digital education, digital society, computer, virtual world, research.

Jamiyatni raqamlashtirish obyektiv ravishda aniqlangan axborot texnologiyalarining paydo bo'lishi va rivojlanishi bilan bog'liq. Raqamli texnologiya zamonaviy kompyuterlarning rivojlanishi va World Wide Web paydo bo'lishi bilan paydo bo'ldi. Raqamli texnologiyalarning paydo bo'lishi va rivojlanishi texnologiya tarixidagi muhim bosqich bo'lib, insoniyat jamiyatiga chuqur ta'sir ko'rsatdi. Kompyuter olimi Mark Vayzer (1991) bashorat qilganidek, insoniyat hamma joyda tarqalgan hisoblash davriga qadam qo'yadi, bunda raqamli texnologiyalar odamlar hayoti bilan chambarchas bog'liq. Negroponte (1995) barcha ommaviy axborot vositalari tez raqamlashtirilishini va kompyuterlar yuz va nutqni aniqlashni amalga oshirishi va foydalanuvchilar bilan aqlli muloqot qilishini ta'kidladi. O'sha paytda ilmiy fantastikadek ko'ringan bu bashoratlar o'tgan o'ttiz yil ichida birin-ketin amalga oshdi va tasvirlangan manzaralar odamlarning kundalik hayotida odatiy holga aylandi.

“Raqamli ta'lim” kontseptsiyasi rasman 2009 yilda taklif qilingan va asta-sekin xalqaro akademiyalarda tan olindi. O'n yildan ko'proq vaqt ichida raqamli ta'lim tez sur'atlar bilan rivojlandi ayniqsa pandemiya sharoitidan keyin tezlashdi. Turli ixtisoslashtirilgan asarlar nashr etilib⁵⁷, raqamli ta'limning auditoriyasini sezilarli darajada oshirdi. Shu bilan birga, turli mamlakatlardagi falsafiy assotsiatsiyalar raqamli ta'lim bilan bog'liq tadqiqot bo'limlarini tashkil qildilar⁵⁸. Ko'pgina

⁵⁷ Britaniyalik olimlar Orton-Jonson va Prior (2013) "Raqamli sotsiologiya: tanqidiy istiqbollar" nomli kitobga olimlarning tadqiqotlari to'plamini tuzdilar va avstraliyalik olim Debora Lupton (2015) ushbu sohada "Digital Sociology, " keyin boshqa asarlar (Marres 2017; Neyl Selvin 2019).

⁵⁸ 2012 yilda Britaniya Sotsiologiya Assotsiatsiyasi raqamli sotsiologiya tadqiqot guruhini tashkil etdi; 2013 yilda Avstraliya Sotsiologiya Assotsiatsiyasi o'zining yillik konferentsiyasida birinchi raqamli sotsiologiya forumini o'tkazdi; va 2015 yilda AQShdagi Sharqiy ijtimoiy-logik jamiyati Nyu-Yorkda raqamli sotsiologiya mavzusida akademik konferentsiya o'tkazdi.

universitetlar raqamli ta'limga oid daraja va kurslarni ham taklif qila boshladilar⁵⁹.

Raqamli texnologiyalarning jadal rivojlanishi bilan insoniyat jamiyati raqamli jamiyatning mutlaqo yangi davriga kirdi. 2021 yil oxiriga kelib, mobil tarmoq qamrovi dunyo aholisining 95 foiziga etdi, 88 foizi 4G mobil tarmoqlari bilan qamrab olingan (2022). Odamlar noutbuklar, planshetlar, smartfonlar va aqlli soatlar kabi raqamli qurilmalardan ma'lumotlarga kirish, muloqot qilish, iste'mol qilish, ko'ngil ochish va ilovalar orqali jamoat hayotida ishtirok etish uchun keng foydalanadilar. Raqamli texnologiya nafaqat ijtimoiy hayotning asosiy qiyofasini qayta tikladi, balki tub ijtimoiy o'zgarishlarni ham keltirib chiqardi. Dirk Helbing fikricha, biz smartfonlarimizga qaram bo'lsakda, atrofimizdagi dunyo jimgina o'zgarmoqda raqamli texnologiyalar nafaqat inson nutqi va institutlarini yaratadi, balki butun dunyoni qayta shakllantiradi. Xitoylik olimlar ham xuddi shunday fikrda. Tszesi Tsyu ta'kidlaganidek, raqamli jamiyat tarmoq o'zaro bog'lanishi orqali asl mehnat taqsimoti va tashkiliy tuzilmaga kirib boradi, shaxsni raqamli tarmoqning asosiy qaramiga aylantiradi va shaxs mustaqil birlik sifatida yangi ijtimoiy shaklni shakllantiradi. Shaxslar va jamiyat o'rtasidagi munosabatlar, ijtimoiy farqlanishning asosiy mantig'i va ijtimoiy faoliyatning asosiy tamoyillari ham chuqur o'zgarishlarga uchraydi.

Bundan tashqari, axborot portlashi va axborot qaramlarining birgalikda mavjudligi, kiberfazoning inklyuzivligi va nutqning qutblanishi, shuningdek, semirish tuzilmalarining birgalikda mavjudligi va bo'shliqlarning kengayishi ham ko'pchilikning e'tiborini tortdi. Raqamli texnologiyalar natijasida yuzaga kelgan ijtimoiy o'zgarishlar va raqamli jamiyatdagi yangi muammolar sharoitida chuqur ilmiy izlanishlar o'tkazish zarurati raqamli ta'limni paydo bo'lisiga olib keldi. Raqamli ta'limni quyidagicha ta'riflaydi: raqamli ta'lim - raqamli texnologiyalarni ishlab chiqish va qo'llashni o'rganish uchun ilmiy nazariyalar va metodologik usullaridan foydalanadi, raqamli texnologiyalarning inson xulq-atvori va jamiyat faoliyatiga ta'siriga e'tibor qaratadi va raqamli texnologiyalar va ijtimoiy muhit o'rtasidagi o'zaro munosabatlar mexanizmlarini o'rganadi. Shuni ta'kidlash kerakki, bu ta'rif asosan raqamli ta'limning hozirgi rivojlanishiga asoslanadi. Raqamli ta'lim raqamli texnologiyalarning rivojlanishi va qo'llanilishini va ular bilan bog'liq ijtimoiy o'zgarishlarni pedogogik nuqtai nazardan o'rganadi. Biroq, raqamli ta'lim hali boshlang'ich bosqichida va ko'plab asosiy masalalarni hal qilishi kerak, bu butun dunyo bo'ylab faylasuflar, pedagoglar uchun ajoyib tadqiqot imkoniyatini beradi.

Shuni ta'kidlash kerakki, raqamli texnologiyalarni qo'llash milliy chegaralarni kesib o'tgan bo'lsa-da, raqamli ta'lim bo'yicha tadqiqotlar xalqaro muloqotni davom ettirgan holda, hali ham muayyan ijtimoiy va madaniy muhitlarga e'tibor qaratish kerak. Raqamli texnologiyalarni ishlab chiqarish va qo'llash, raqamli jamiyatda tegishli tadqiqotlar uchun noyob imkoniyatlar yaratadi.

Adabiyotlar

1. Anderson, Ken, Dawn Nafus, Tye Rattenbury, and Ryan Aipperspach. 2009. Numbers Have Qualities Too: Experiences with Ethno-Mining. *Ethnographic Praxis in Industry Conference Proceedings 2009*: 123–140

⁵⁹ 2013 yilda London universiteti Goldsmiths raqamli sotsiologiya bo'yicha dunyodagi birinchi magistrlik dasturini yaratdi, undan keyin Edinburg universiteti, Glazgo universiteti va Amerika Qo'shma Shtatlaridagi Virjiniya Hamdo'stlik universiteti yaqindan ergashdilar.

2. Aseeri, Sahar, Sebastian Marin, Richard N. Landers, Victoria Interrante, and Evan S. Rosenberg. 2020. Embodied Realistic Avatar System with Body Motions and Facial Expressions for Communication in Virtual Reality Applications. In 2020 IEEE Conference on Virtual Reality and 3D User Interfaces Abstracts and Workshops (VRW), 580–581.
3. Berry, Rachel A., Rachel F. Rodgers, and Jenna Campagna. 2021. Outperforming iBodies: A Conceptual Framework Integrating Body Performance Self-Tracking Technologies with Body Image and Eating Concerns. *Sex Roles* 85: 1–12.
4. Грязнова Е.В. Виртуальная реальность: анализ смысловых элементов понятия //Философские науки. 2005. №2. -С. 125-143;
5. Амонов R.S. Техносфера инсон va jamiyat bilan uzviy aloqadorligi // Pedagogical sciences and teaching methods: a collection scientific works of the Internatsional scientific conference. -Copenhagen, 2021 - P. 215.
6. Yaxshilikovich, Y. J. "Information and communication technologies as the main philosophical attribute of an informed society." *European Journal of Molecular and Clinical Medicine* 7.7 (2020): 681-686.
7. Negmatova, Shahzoda. "Competition between political parties in Uzbekistan." *European Journal of Humanities and Social Sciences* 1 (2016): 25-27.
8. Qaxor ogli, Xoliqulov Muhammad. "IDEOLOGICAL AND THEORETICAL BASIS OF SUFISM." *BARQARORLIK VA YETAKCHI TADQIQOTLAR ONLAYN ILMIY JURNALI* (2022): 389-393.
9. Ro‘zimurodov, Siroj Madatovich. "Jamiyatda sog‘lom turmush tarzini shakllantirishning etnomadaniy, etnoestetik jihatlari". *Amerika ijtimoiy fanlar va ta'lim innovatsiyalari jurnali* 3.05 (2021): 188-194.